

Luzced-nap

December 13.

Vartalom

- Szent Lucia
- Luca, a gonosz
- Védekezés a rontás ellen
- Kotyolás
- Jóslások
- Luca, a büntető
- Luca széke
- Luca napi alakoskodás
- Tréfák

Szent Lucia

Lucia egy katolikus szent volt, a vakok, szemfájósok, menyasszonyok védőszentje. Ehhez a naphoz számos hiedelem és népszokás kapcsolódik.

- A régi naptár szerint az év legrövidebb napja december 13-ára esett. Innen számították a nappalok hosszabbodását.
- Ezzel függ össze, hogy Lucát fényhozónak is nevezték.
- A Luca név a latin lux=fény szóból ered.

- Svédországban Luca napján a kislányok Szent Lucának öltöztek.
- Dalocskát énekelve kávét és süteményt kínáltak szüleiknek.

Luca, a gonosz

Lucát a magyar néphagyományban inkább gonosznak, boszorkányosnak ismerjük.

Luca napján a boszorkányok, bűbájosok, rontó lények szabadon tevékenykedtek.

Megrontották az embereket, állatokat, azaz betegségeket, bajt, bosszúságot okoztak.

Hatásos fegyverek a gonosz ellen:

A rontás ellen fokhagymával lehetett védekezni,
még hozzá úgy, hogy az ember megette.

Az állatokat is fokhagymával védték a rontástól.

Vigyázni kellett Luca napján a
söprűkre.
Ilyenkor elrakták,
elrejtették azokat, nehogy
elrepüljenek a boszorkányok.

Nem tudott a házba bejutni a gonosz, ha

- fokhagymát tettek a kulcslyukba,
- megkenték vele az ajtófélfát, ablakkeretet, istállóajtót,
- keresztbe állították az ajtóban a söprűt.

Kotýolás

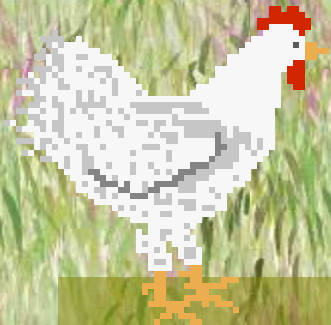
A nyugati részeken volt szokás a fiúk
„kotyolni” járása.

Hajnalban indultak az ismerős
házakhoz.

Szalmát vagy fadarabot vittek magukkal,
amelyekre rátérdelve adták elő
termékenységvarázsló verseiket.

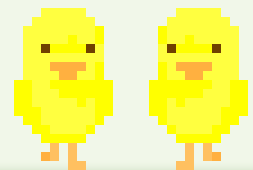
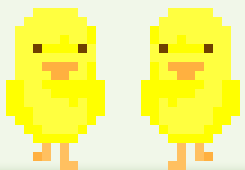
Köszöntőjükért kalács, kolbász, tojás,
aszalt szilva járt cserébe.

Kotyoló vers

Luca, Luca kity-koty
tojjanak a tikjok, lúdjok.
Annyi kolbászuk legyen,
Hogy kerítést lehessen fonni.
Annyi csibéjük legyen,
mint égen a csillag.

Jóslások

- Luca napjától figyelték az időjárást.
- A karácsonyig eltelt 12 nap a 12 hónapot jelölte.
- Eszerint minden hónap olyan lesz, mint a neki megfelelő nap a tizenkettőből. Ha esik, esős, ha száraz, akkor a hónap is száraznak várható.

Lúca-búza

Az asszonyok lapos
tálakban
búzaszemeket
kezdtek csíráztatni
a kemence
közelében.

Ha karácsonyra
kizöldültek, akkor jó
termés ígérkezett a
következő évben.

Lucapogácsa

Hogy sok pénzük legyen a következő évben, pogácsát sütöttek, s bele pénzt raktak.

Aki kihúzta a pénzzel "töltött" pogácsát, annak azt mondták, egész évben nagy szerencséje és sok pénze lesz.

Hogyan tudhatják meg a lányok Luca napján, ki lesz a férjük?

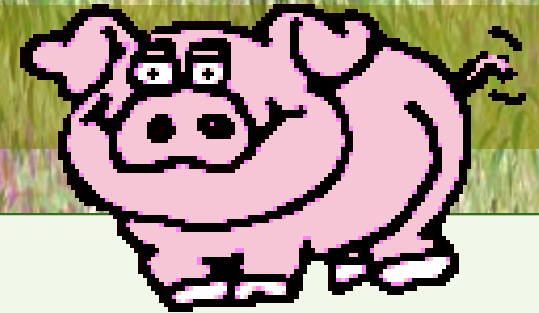
Írj fel 12 papírra 12 fiúnevet.

Naponta egyet dobj be a tűzbe.

AZ utolsónak maradó lesz a férjed
neve.

A majdani férj foglalkozását a vízbe
öntött ólom formájáról tudhatod
meg.

- Azt is ki lehet ilyenkor deríteni, hogy még hány évet kell várni a férjhezmenetelre.
- Egyszerűen oda kell menni egy disznóórhoz, s abba egy jó nagyot belerúgni. Ahányat rőfög a disznó, annyi esztendő múlva mehetsz férjhez.

Ezen a napon az asszonyoknak és a lányoknak TILOS volt dolgozni.

Nem is egy történet szól arról, hogy hogyan büntette Luca azokat, akik ezen a napon szőni, fonni, varrni, mosni mentek vagy kenyeret sütöttek.

Vagy tanultak, tanítottak. :-)

Luca, a büntető

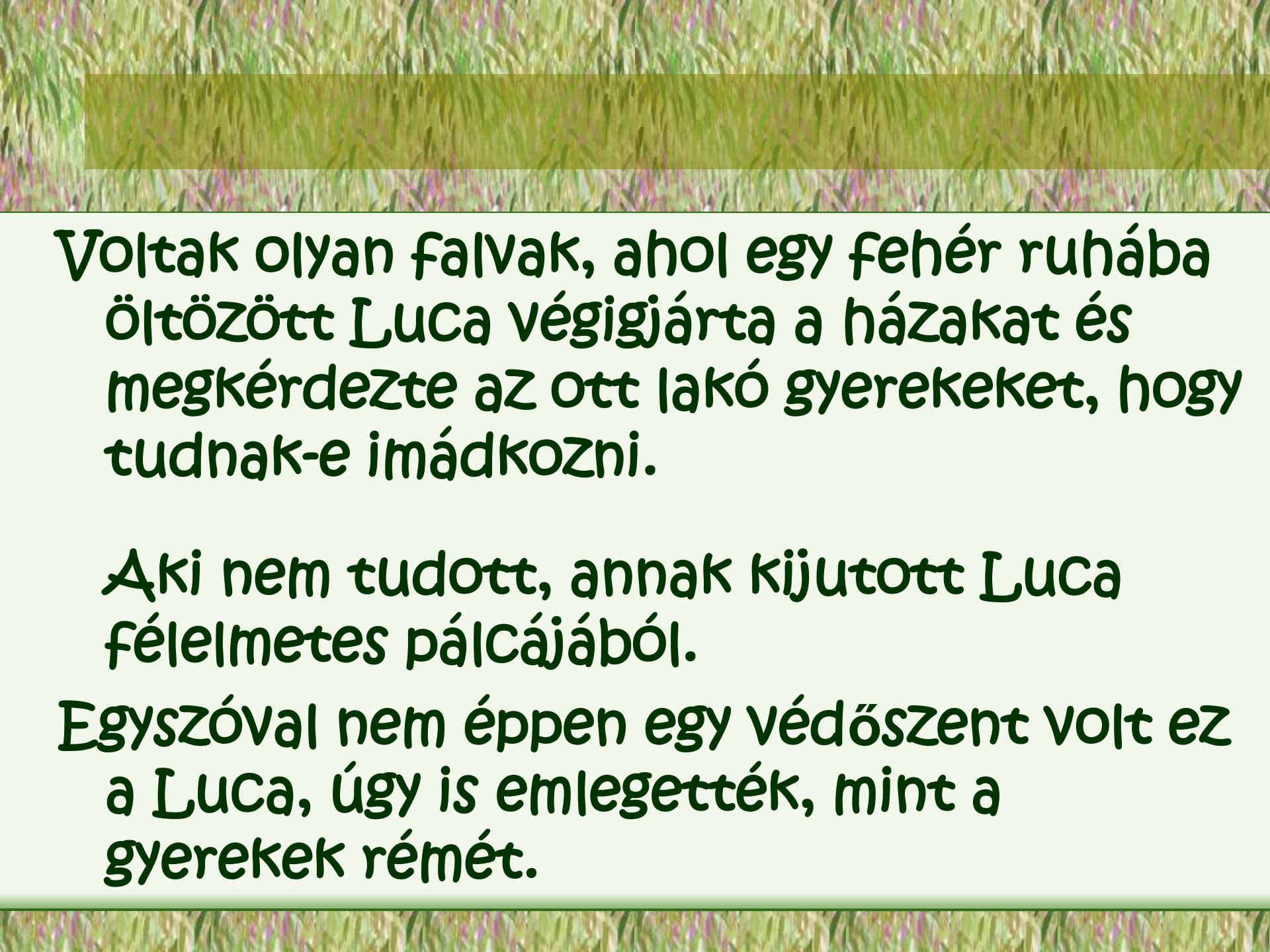
"Egy asszony kenyeret sütött Luca napján, fűtött a kemencébe.
A szomszédasszony odament és mondta neki:

- Jaj szomszédasszony, maga kenyeret süt? Nem jó, mert Luca napja van.

- Amire Luca-puca ideér, az én kenyerem kihűl.

- Erre, mikor szedte ki a kenyereket, mind kő volt, kővé vált."

Voltak olyan falvak, ahol egy fehér ruhába öltözött Luca végigjárta a házakat és megkérdezte az ott lakó gyerekeket, hogy tudnak-e imádkozni.

Aki nem tudott, annak kijutott Luca félelmetes pálcájából.

Egyszóval nem éppen egy védőszent volt ez a Luca, úgy is emlegették, mint a gyerekek rémét.

„Lassan készül, mint a Luca széke.”

A férfiak Luca-széket kezdtek készíteni ezen a napon.

Luca napjától kezdve mindennap faragtak rajta egy kicsit.

A szék minden része másfajta fából készült.

Csak karácsony estére volt szabad elkészülnie.

Aki a karácsonyi éjféli mise alatt ráállt a Luca-székre, meglátta a falu boszorkányait, mert azoknak szarvuk volt.

Ezután jól tette, ha olyan gyorsan szaladt haza, ahogy csak bírt, különben széttépték a boszorkányok.

Miután hazaért, a Luca-széket el kellett égetnie.

Menekülés közben mákot kellett szórni az útra.
A mákot a boszorkányok kötelesek voltak felszedni,
s így nem érhették utol a menekülőt.

A fiúk vagy a lányok Luca napon fehér lepelbe bújtak.

Azért jelentek meg a házaknál, hogy ellenőrizzék, vajon betartják-e az ott lakók a munkatiltalmat.

A Luca napi alakoskodók különösen büszkék voltak arra, ha személyük nem tudódott ki.

**ARCUK ELÉ SZITÁT
VAGY FÁTYLAT
TETTEK,
ÉS NÉMÁN
JÁTSZOTTAK.**

A fiatal legények éjszaka megtréfálták a szomszédokat: A szekeret titokban szétszerelték, majd a tetőn összerakták. A kaput ellopták, a pincébe rejtették, vagy egy távoli házhoz vitték.